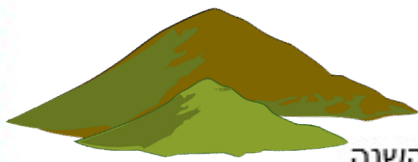

דברי הכפר

ההר הירוק תמיד / יורם טהרלב

ההר הירוק כל ימות השנה
אני עוד חולם ושואל
לנשום רוחותיך כבראשונה
לשכב בצילך כרמל.

בשנות הנעורים, בשנות האהבה,
טיפסנו בשביליו, ידי בתוך ידה,
השקפנו למרחק, לעבר העתיד
וחלמנו – על ההר הירוק תמיד.
ההר הירוק כל ימות השנה....

וילדינו כבר היום הם עלמים
הורינו – שערם הלבין מרוב ימים
אך צעירים נהיה כל בוקר, עת נביט
אל אחינו – אל ההר הירוק תמיד.
ההר הירוק כל ימות השנה....

פקחתי את עיני, היה אז חודש שבט,
ראיתי מעלי ציפור קטנה אחת
ותכלת השמים וענן יחיד
וראיתי את ההר הירוק תמיד.

במשחקי ילדות קלי השיכרון
רדפתי פרפרים, החלקתי במדרון,
ועת חיפשתי לי מסתור ללב תמים
אז ברחתי אל ההר הירוק תמיד.
ההר הירוק כל ימות השנה....

הלכנו לצבא גדולים ונבוכים,
מתוך המלחמות חזרנו כאחים
הבאנו על כפיים רע וידיד
ונפרדנו – מול ההר הירוק תמיד.
ההר הירוק כל ימות השנה....

גיליון מס. 2703 * י'ב שבט תשפ"ב * 14 בינואר 2022

כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: שושנה שרקי sachlav@outlook.com

עורך זמני: דוד אלמן khbbm1@gmail.com

על דא ועל הא / מענט: תמר וולפין

• חלב שקדים

תודה לעמליה שהסבה את תשומת לבי לכך, שאין דבר כזה חלב שקדים או חלב סויה או חלב שבולת שועל. יש רק חלב פרה, חלב עזים, חלב כבשים או עזים. בקיצור: רק בעלי חיים ממחלקת היונקים נותנים חלב. כל התחליפים הם: משקה שקדים, משקה סויה, משקה שבולת שועל, או משקה אורז. אז שימו לב: במתכון שפרסמתי בשבוע שעבר, החליפו את חלב השקדים במשקה שקדים, ואפשר גם חלב פרה.

• טרלול

המילה שנבחרה, כמילת השנה שחלפה היא "טרלול" מלשון טרללה... טרלול הוא המצב המתמשך בו אנו מצויים במדינה וגם בעולם. ההנחיות המשתנות כל עשר דקות מטרללות אותנו, ואנחנו לא יודעים מה בדיוק עלינו לעשות אם נפגשנו אתמול עם הסבתא של השכנה המאומתת מהקומה מעלינו, וכמה זמן הנכד שלנו צריך להישאר בבידוד אם המורה שלו כבר לא יודעת האם עליה ללמד אותו מקרוב או מרחוק.

לא פלא שחצי המדינה הזאת רוצה שיהיה פתאום איזה סופרמן, או לפחות אבא סמכותי שיקבל החלטה אחת ולתמיד, ולא ישנה את דעתו אפילו אם הנסיבות משתנות כל חצי שעה. שיחזירו את טראמפ לנשיאות! הוא כבר ידע מה צריך לעשות, ואיך ליצור הודעות מרגיעות אפילו אם הן לגמרי מטורללות. הוא וודאי יגיד לנו שאין בכלל מגפה, והקורונה היא המצאה של הסינים, או של ביידן.

• ט"ו בשבט

מפני שזאת שנה מעוברת, ט"ו בשבט חל מוקדם השנה, וייתכן שרק מעט שקדיות יפרחו עד יום שני הקרוב.

מכיוון שזאת שנת שמיטה, בעצם אנחנו לא אמורים לנטוע עצים השנה. נטיעות העצים של הקק"ל בנגב אפשריות, ויש לכך היתר של הרבנות. (וחוץ מזה, המלחמה על העצים בנגב היא מלחמה על השליטה על אדמות הנגב. יש להניח, שניתן יהיה להגיע לאיזושהי הסדרה עם הבדואים. לצורך זה נדרש רצון טוב ותקציבים, שכנראה מגיעים להם כבר מזמן).

רציתי לקיים סדנה מיוחדת לקראת ט"ו בשבט, סדנה לגידול נבטים. הסדנה הייתה אמורה להתקיים במטבחי, אבל לאור המצב, סוכם שהסדנה תתקיים בט"ו בשבט, תשפ"ג, זאת כמובן אם לא נהיה בסגר שהכריזה המדינה או בסגר שנכניס את עצמנו לתוכו.

זה עדיין לא מונע ממני שמעוניין לגדל נבטים לקנות מנבטה אצל ג'נט פרימוסט, או להשתמש בצנצנת או בקרטון ריק של חלב (פרה, או משקה שקדים), ומי שמעוניין בהנחיות, אפשר לפנות אלי גם השנה, למרות שזאת שנת שמיטה. את הנבטים לא מגדלים באדמה ולכן השמיטה לא חלה עליהם.

חג שמח ושבת שלום

תמר וולפין

ערב עירוני

1. נתן אלתרמן היה אולי אחד המשוררים הגדולים שידעה הארץ הקשה הזאת. ארץ זבת חלב, דבש וצער. פעם הארץ הזאת הייתה צעירה. כלומר האנשים שבראו אותה היו צעירים עדיין ומלאי תקוות וחלומות. אנשים שבאו לכאן ובנו ערים נשמות, וישבו ונטעו כרמים ושתו את ינם ועשו גנות.
2. אני מעלה כאן שיר אהבה לעיר תל אביב שכתב נתן כאשר היה עדיין אדם צעיר שכל עתידו לפניו. נתן אלתרמן כתב את שיר האהבה הזה כשהיה בן 24. זוהי תל אביב שבין מלחמת העולם הראשונה לשנייה. עיר שתושביה נעשים מודעים לכך שבערב נדלקים בה אורות של חשמל ניאון. כלומר עיר שלאט לאט הופכת מאוסף בתים על החוף לכרך של ממש.
3. על השיר מהלכת איזו מין עצבות שנובעת אולי מנבואת לב המשורר למה שהולך להתרחש עוד מעט באירופה. זו שהחלו בה כבר ה"תהליכים" האלה, שעוד מעט יהפכו אותה מערש התרבות המערבית לברברית ושטופה בדם.
4. השיר התפרסם בספר "שירים 1931–1935", אוסף שיריו המוקדמים של אלתרמן שיצא לאור בהוצאת הקיבוץ המאוחד בשנת 1984. והוא נח שם עד שבשנת 1987 יוני רכטר שהפיק את אלבומו של יוסי בנאי "יוסי בנאי", הלחין עבורו מספר שירים, ובהם גם השיר הזה שकेבור זמן גם התפרסם מאוד.
5. אני מאוד אוהב את השיר ואת הלחן שהלחין (זה בכוונה) לו יוני רכטר. אחרי שיוני הלחין אותו לא ניתן עוד להפריד בין השיר ללחן. זהו אלתרמן מוקדם מאוד. אך ישנם בו כבר את כל הדברים האלה הסמויים מן העין, שיהפכו אותו עוד מעט למכשף הגדול של השירה העברית:

6. ערב עירוני | נתן אלתרמן

שְׁקִיעָה וְרֵדָה בֵּין הַגּוֹת
אֶסְפֹּלֵט כָּחַל מִלְמָטָה
עֵינֵי נָשִׁים נֹגֵזוֹת, נֹגֵזוֹת
אוֹמְרוֹת לְעֶרֶב "לָמָּה בָּאת?"

הוא רק יתום ורק תמים
נולד לרגע ואינו
בין הלילות והימים
הוא בא לזרם בעינינו

נפנוף שלום ילדה פתיה
את חיוכה נשא האוטו
מה שהיה ולא היה
נדמה כמו ישוב להיות עוד

גופי נקטן ומתנמר
אבל ראשי כל כך גבוה
עד שאפלו אם אלך
לא אתבונן לאן אבואה

שְׁקִיעָה וְרֵדָה בֵּין הַגּוֹת
אֶסְפֹּלֵט כָּחַל מִלְמָטָה
עֵינֵי נָשִׁים נֹגֵזוֹת אוֹמְרוֹת
לְעֶרֶב "לָמָּה בָּאת?"

הפנסים פרחי העיר
מלבבלבים באור ניחוח
אביב חשמל עצוב בהיר
משכרונו אסור לברח

בין הימים והלילות
לנאות מראה כחלים נלך נא
כל נשמותינו הבלות
שם דשא עשב תלחכנה

כעת אני מאד אחד
ומסתכל מאד בשקט
איך הלבנה חולצת שד
מקיר הבית שמנגד

שְׁקִיעָה וְרֵדָה עַל סֶף הָרְחוֹב
וְרָחוֹב כְּמִנְהָרָה שֶׁל תַּכְלֵת
מִי שִׁיגִיעַ עַד הַסּוֹף
יִרְצָה לְבָכּוֹת מֵרַב תּוֹחֶלֶת

אני אוהב מאוד את הביצוע של יוסי בנאי, אבל מת על הגרסה מערב שירי יוני
רכטר שהתקיים בפסטיבל ירושלים. מה שגידי גוב, מזי כהן, יובל זמיר, חיים
צינביץ ויוני רכטר על הפסנתר עושים לשיר הוא עילאי על גבול הלא חוקי.
ערב עירוני :

<https://www.youtube.com/watch?v=2kNIGMaNsY4>

7. ובכן, כאשר פרסמתי את הדברים הכתובים כאן כפוסט בפייסבוק (שנקרא היום "הייתי Meta") הוא גרף שלל של תגובות שהתייחסו בעיקר לנושא איזה

ביצוע של השיר טוב יותר, המיתולוגי של יוסי בנאי, או זה של גידי גוב, מזי כהן, חיים צינביץ, יובל זמיר ויוני רכטר על הפסנתר, מפסטיבל ירושלים. תגובה אחת מאוד מיוחדת של מגיב מאוד מיוחד הייתה אחרת וצדה את עיני:

"אני אוהב את השיר ואוהב את הלחן, אף כי, לדעתי הצנועה, הם אינם הולמים זה את זה. השיר ענוג ורומנטי והלחן כבד, כמו הלמות צעדיהם של לוחמים אבלים או, אולי, מטילים אימה. הביצועים שהוזכרו נפלאים והתחרות קשה".

ירון לונדון

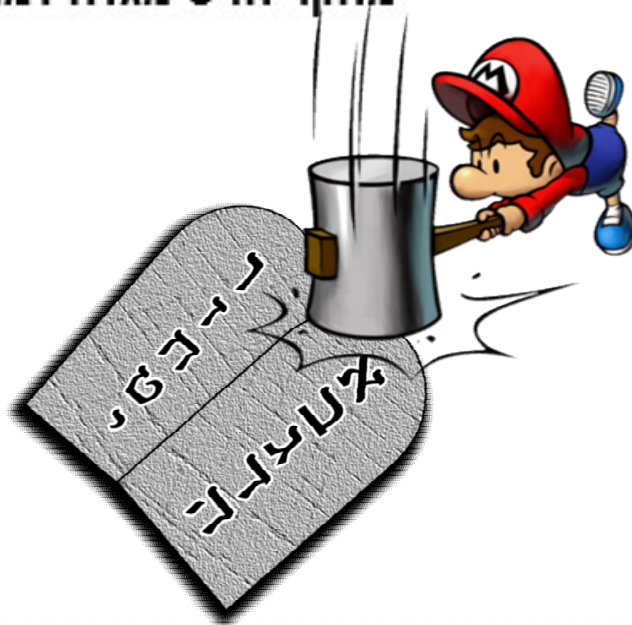
8. בצירוף נתן אלתרמן. ציירתי אותו בערך בגיל שבו כתב את "ערב עירוני".
עלם צעיר ואופטימי, הרבה זמן טרם שנולדו הנסיבות שיגרמו לו להשתכר בעתיד עד אובדן ההכרה בבתי מרזח נידחים ובברים שגם הם עדיין לא נבראו, בעיר תל אביב שרק מתחילה כעת למתוח איברים לכל עבר...

פינת הקריקטורה השבועית:

מחקר חדש מגלה למה שבר משה את הלוחות...

נעים להכיר מיוחד / יובל עזריה

השאלות זהות בכל שבוע, השאיפה היא

להכיר את כל חברי הקהילה

והשבוע: **יורם טהרלב**

נטמן ביגור ב-7.1.2022

איך הגעתי לקיבוץ (יגור)?

הורי יפה וחיים נולדו בעיירות שונות בליטא בתחילת המאה הקודמת. שניהם היו חניכים בתנועות הנוער ובאמצע שנות השלושים עלו בנפרד והגיעו כל אחד בדרכו ליגור. היה פה גרעין חזק של עולים מליטא וכאן הם הכירו וכאן נולדתי.

"כשהורי החלוצים

רק הכירו זה את זה

בלילות הלכו לגורן

ושם התחיל המעשה.

הם לא התחתנו אף פעם

אצל רבנים

ובדרך נס נולדתי אני!"

מה אני עושה בחיים?

אני פזמונאי ומגיל צעיר כתבתי מילים רבות. השיר הראשון שלי שהולחן הוא "את ואני והרוח" על ידי נחום היימן. אשתי הראשונה, המשוררת נורית זרחי, מצאה אותו במקרה בכיס החולצה בהמתנה למכבסה וחשבה שהוא יפה ושכדאי למצוא לו מלחין. נחום התגורר בבית אלפא והוא המלחין היחיד שידעתי את כתובתו. אחרי זמן קצר שמעתי את השיר ברדיו בביצוע הפרברים.

בסך הכול אני חושב שכתבתי כאלף שירים ומתוכם 850 זכו גם ללחן ע"י מלחינים שונים. היום המקצוע פזמונאי כבר לא כ"כ נחוץ כמו פעם. בעבר פזמונאי היה כותב את המילים ופונה למלחין שיחבר מנגינה. היום רוב היוצרים כותבים את המילים וגם מלחינים ובהרבה מקרים גם מבצעים את השיר.

"חזרתי לעיסוקיי האחרים - ספרים, הופעות. השוק השתנה, ולא רציתי להיות במלחמה מתמדת על מקומי. מרגע שרוב הזמרים התחילו לכתוב את שיריהם בעצמם, כבר לא היה ממש צורך במיומנות של הפזמונאים. אנשים למדו להעביר מסר חזק בלי המיומנות הזאת. קח למשל את 'עוף גוזל' שכתב אריק איינשטיין. זה מאסטרפיס, אף על פי שאין בו חרוזים והקצב שלו משתנה כל הזמן. היכולת שלנו הפזמונאים לכתוב במשקלים, בחריזה, להמציא פואנטות, כל זה כבר לא כל כך חשוב"

מתחילת דרכי כתבתי ספרים והם עוסקים בתחומים שונים. ספרים המאגדים את שירי, ספרי ילדים רבים, ספרי הדרכה לכתיבת שירים, פרשנות מודרנית לסיפורים מהתנ"ך, סאטירה ומחזות.

"בשנת 1991 פרסמתי ספר בשם 'וטהר לבנו', ספר סאטירי בו לקחתי כמה פרקים מתוך ספר מוסר יהודי מהמאה השבע עשרה (שבט מוסר מאת רבי אליהו הכהן מאיזמיר) והוספתי להם פירושים על ענייני מוסר של ימינו. הספר שלי, שעמודיו היו מעוצבים בתבנית של דפי גמרא, היה לצנינים בעיני העדה החרדית, ואף זומנתי להישפט בפני בית הדין של העדה."

כמה מילים על הקיבוץ:

**"לחדר הורי יש דלת מרשת
הדלת הזאת עוצרת
רק זבובים ויתושים
לא מבטים של אנשים."**

"עם השיר הזה פתחתי את ספרי משק יגור טיוטה וזוהי התמונה הראשונה הזכורה לי מילדותי בקיבוץ יגור. חדר קטן בצריף, שלושה על שלושה מטרים, ללא ברז סמוך, ללא שירותים וללא מינימום של פרטיות. זה היה צריף ארוך שהיו בו שישה או שמונה חדרים, אחד אחרי השני, ובין חדר לחדר הפרידה מחיצה דקה של עץ, אפילו לא מחיצה כפולה. ואתה, לא רק שיכולת לשמוע מה קורה בחדר הסמוך, יכולת לשמוע מה קורה בחדר השלישי והרביעי והחמישי. ואנשים עם שמיעה טובה שמעו גם מה קורה בחדר השמיני.

מהסיבה הזאת, חלק מהאנשים באותה תקופה העדיפו ללכת ולעשות אהבה בגורף. חלק מהילדים שנולדו באותה תקופה נולדו עם עיניים כחולות ושיער בלונדיני. שאלו: למה? מפני שאמא שלהם ראתה את השמים ואבא שלהם ראה את הקש. וככה כנראה נולדתי גם אני."

משהו שאני רוצה לספר:

כבר בגיל צעיר התחלתי לכתוב ולמרות התקוות של אבי שאהיה איש אדמה הוא מיד זיהה את הרצון שלי וכבר בגיל 8 קנה לי מחברת לכתוב בה את שירי. במחברת הזו כתבתי את השיר הראשון שלי ועוד רבים שבאו אחריו. ב-1946 הבריטים פתחו במבצע חיפושים בקיבוץ שלנו (מה שכונה בהמשך "השבת השחורה") שנמשך פרק זמן שכילד נראה לי ארוך מאוד. ההורים שלנו נשלחו למעצר ממושך ברפיח ואנו נשארנו רק עם מטפלות ואסור היה לנו להתרחק מבית הילדים בזמן שהחיילים הפכו ופירקו כל אבן בישוב וגם מצאו נשק רב שהפלמ"ח אגר לקראת מלחמת העצמאות. זו היתה מכה קשה אבל כילד כל מה שחשבתי עליו היה המחברת שהשארתי בבית הור". מיד כששחררו אותנו רצתי לחפש אותה ולא מצאתי זכר. בצער רב הייתי רץ בקיבוץ אחרי כל פיסת דף שהתעופפה כדי לבדוק אם היא שלי. מאז החלטתי שכל שיר שאני כותב אני לומד אותו בע"פ.

תודה רבה יורם טהרלב, השארת חותם משמעותי בתרבות של כולנו.

נ.ב.

הפעם חרגתי ממנהגה של פינה
והיא הוקדשה לגדול פזמונאי המדינה
(לפחות על-פי דעתי)

וגם על-פי נחרצותה של אשתי)

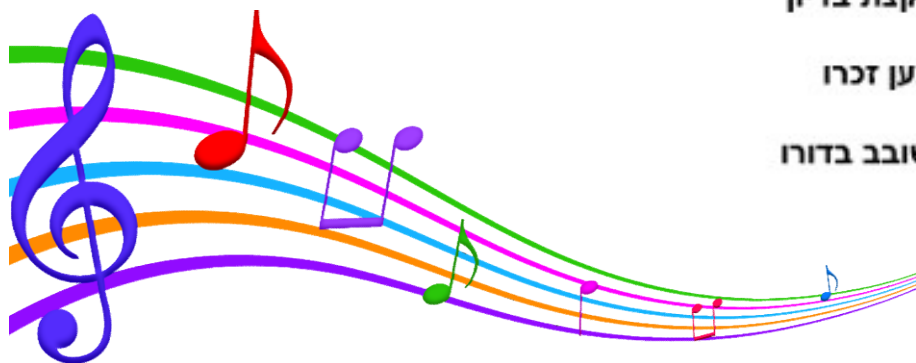
השיחה הינה פרי הדמיון

אך מבוססת מרשתת וקצת בדיון

מתוך כבוד לפועלו ולמען זכרו

של מהנדס המילים השובב בדורו

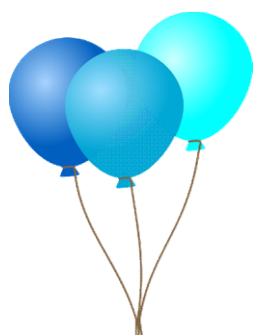
י.ע.

14.1 - גידי חייט

מולי חייט

16.1 - דרור שטיינר

17.1 - שרית קולינס

18.1 - ליאור טיקוצ'ינסקי

19.1 - רות גולן

ריטה ראובינוב

20.1 - צביה כץ

לביא חייט

משולחן העורך הזמני / דוד אלמן

ט"ו בשבט או בתרגום שייקספירי: **To be or not to be shvat?**

ט"ו בשבט - הוא חג האילנות, וזאת על שום מה ולמה?

ראשית דבר - **ט"ו בשבט** הוא היום החמישה עשר בחודש החמישי בשנה העברית, למניין החודשים מתשרי, והיום החמישה עשר בחודש האחד עשר למניין החודשים מניסן.

זה קצת מבלבל, הייתי אומר, ולכן אתרגם זאת לעברית "להקל" על ההבנה:

אֶת הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי עָשָׂר בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בַּשָּׁנָה הָעִבְרִית, לְמִנְיַן הַחֳדָשִׁים מִתְּשֵׁרֵי, וְהַיּוֹם הַחֲמִישִׁי עָשָׂר בַּחֹדֶשׁ הָאֶחָד עָשָׂר לְמִנְיַן הַחֳדָשִׁים מִנִּסָּן.
זֶה קֶצֶת מְבַלְבֵּל, הֵייתִי אוֹמֵר, וְלָכֵן אֶתְרַגְּמָה זֶה לְעִבְרִית "לְהַקֵּל" עַל הַהִבְנָה:

מקווה שזה קצת יותר מובן... אבל החג עצמו... מהו? מה פרושו?

כאמור לעיל, זהו ראש השנה לאילנות. אין משהו מפורש במקורות אבל הפסוק הבא (ויקרא, פרק כה, פסוק ב) מהווה את ה"תירוץ" העיקרי שלנו לחגוג את היום הזה :-

כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ תַּחֲלָה וְנָתַן הָעֵץ פְּרִי וְהָאָרֶץ יְבֹולָה.
עַתָּה לִנְטַע אֵילָנוֹת, עַתָּה לִנְטַע אֵילָנוֹת, עַתָּה לִנְטַע וְלִבְנוֹת.

טוב, מספיק. הבנו את הרעיון - חוגגים! - יאללה בלגאן!!
ובעיקר ... אוכלים פירות!!!

